

Начало > Законодателство и съдебна практика > Национално законодателство Национално законодателство

Финландия

Тази страница ви предоставя информация за правната система на Финландия.

Източници на правото

Терминът „източници на правото“ означава източниците, от които произтичат законовите норми. Във Финландия някои източници на правото са национални, а други са международни. Някои от тях са писани, други са неписани. По-долу е направено обобщение на всички източници на правото.

Видове правни инструменти — описание

Национални източници на правото

Най-важните национални източници на правото са писаните закони. Терминът „закони“ в този контекст трябва да бъде тълкуван в широк смисъл като обхващащ Конституцията, обикновените закони (известни още и като парламентарни закони), указите, независимо дали са издадени от президента на Републиката, Министерския съвет или министерствата, и законовите норми, издадени от органи от по-нисък ранг. Законите норми, издадени от органи от по-нисък ранг, и указите могат да бъдат издавани единствено по силата на Конституцията или на обикновен закон, в който обикновено се посочва държавната институция или орган, оправомощени за издаването на такава норма.

В случаите, в които няма писан закон, глава 1, член 11 от Процесуалния кодекс предвижда, че обичаят може да бъде източник на правото. За да има задължителна сила, обичаят трябва да бъде основан на справедливост. Нормите на обичайното право датират отдавна и понастоящем понятието за тях не е много ясно формулирано. „Обичай“ понастоящем означава преди всичко определени установени практики, които се прилагат, например, при търговските дейности. Тъй като понастоящем разпоредбите, предвидени в писаното законодателство, са достатъчно изчерпателни, в наши дни обичаят относително рядко представлява важен източник на правото. В някои области обаче, като договорното право, дори сега обичайното право има доста голямо значение.

Подготвителната законодателна дейност и съдебните решения също са източници на правото. Подготвителната законодателна дейност предоставя информация относно намерението на законодателя и по тази причина такива документи се използват при тълкуване на законодателството. Сред различните съдебни решения най-важни източници на правото са решенията на най-висшите съдилища, а именно решенията на Върховния съд и на Върховния административен съд. Решенията на тези две съдилища се наричат прецеденти. Въпреки че прецедентите нямат задължителна сила, на практика те са от голямо значение. Решенията на другите съдилища също биха могли да представляват важни източници на правото. В действителност, в случай, че решението на съд от по-ниска инстанция е окончателно, практиката на съдилищата от по-ниска инстанция може да бъде от голямо практическо значение.

Съдебната практика, общите принципи на правото и фактическите доводи също представляват национални източници на правото. Специфичната задача на съдебната практика е проучване на съдържанието на правната система — тълкуването и класификацията на законовите норми — и по тази причина тя също представлява важен източник на правото. Общите принципи на правото и практическите доводи също могат да представляват важни източници на правото. Както ще бъде обяснено по-долу, в йерархията на източниците на правото тези източници заемат по-ниска позиция от другите източници, споменати по-горе.

Международни източници на правото и право на Европейския съюз

Международните споразумения и другите международни задължения, поети от Финландия, представляват задължителни източници на правото във Финландия. Практиката на международните организации, които прилагат тези споразумения, също представлява важен източник на правото. Пример за такъв източник на правото е Конвенцията на Съвета на Европа за защита на правата на човека. Затова практиката на Европейския съд по правата на човека е от значение за тълкуването на конвенцията.

Като член на Европейския съюз Финландия е обвързана също така от неговите актове, регламенти и директиви. Това са едни от най-важните законодателни актове на Европейския съюз. Регламентите се прилагат пряко във всички държави-членки и държавите-членки трябва да транспонират директивите на Европейския съюз. По тази причина предварителната дейност при транспониране на законодателството също може да има определено значение за тълкуването на правото на Европейския съюз, въпреки че това значение е несъмнено много по-малко от значението, което се отдава на подготвителната дейност при националното законодателство.

Другите регулаторни инструменти на ЕС са обвързващи за Финландия в същата степен, в която те са обвързващи за останалите държави-членки. Решенията на Съда на Европейските общности също представляват важни източници на правото, тъй като те са част от корпуса от правни норми на ЕС.

Йерархия на правните норми

Финландските източници на правото обикновено се делят на силно обвързващи, слабо обвързващи и приемливи. Законите и обичаят са силно обвързващи източници. По тази причина те заемат най-високото място в йерархията. Прилагането на тези източници е официално задължение на правоприлагащите органи. Неприлагането им се счита за нарушение на служебните задължения. Йерархията в националното законодателство е следната:

Конституция

обикновени закони (парламентарни закони)

укази, издадени от президента на Републиката, Министерския съвет и министерствата

законови норми, издадени от органи от по-нисък ранг.

Слабо обвързващите източници на правото, а именно тези, които заемат по-ниско място в йерархията, са подготвителната законодателна дейност и съдебните решения. Несъблюдаването на тези източници не води до санкция на правоприлагащите органи за нарушение на служебните задължения, но се увеличава вероятността дадено решение да бъде оспорено пред съд от по-висока инстанция. Приемливите източници на правото включват съдебната практика, общите принципи на правото и фактическите доводи. Приемливите източници на правото не са обвързващи, но могат да бъдат използвани, за да подкрепят даден довод и по този начин да подсилат основанията, които мотивират решението.

Международните споразумения заемат същото място в йерархията, което заема инструментът, използван за транспонирането им във Финландия. Така, ако дадено международно споразумение се транспонира чрез закон, разпоредбите на това споразумение заемат същото място в йерархията, което заемат разпоредбите на закона. Ако обаче дадено международно задължение се транспонира чрез указ, неговите разпоредби заемат същото място в йерархията, което заемат разпоредбите на указа. Затова разпоредбите за транспониране са аналогични на националните разпоредби от същия йерархичен ранг.

Институционална рамка

Институции, компетентни за приемането на правни норми

Съгласно финландската конституция законодателната власт във Финландия е предоставена на парламента. Парламентът приема всички обикновени закони и извършва също така измененията на Конституцията. Приетите от парламента закони могат да оправомощат някои други органи да издават законови норми по определени въпроси. Въз основа на такова оправомощаване президентът на Републиката, правителството и отделните министерства могат да издават укази. Когато липсва разпоредба, в която да се посочва кой следва да издаде указа, той се издава от правителството. При определени обстоятелства орган от по-нисък ранг може също така да бъде оправомощен по силата на закон да постанови законови норми по определени въпроси. Това е възможно, когато са налице специални основания, свързани с предмета на въпросните норми, и когато степента на важност на тези норми не изисква те да бъдат постановени чрез закон или указ. Обхватът на такова оправомощаване също трябва да бъде ясно определен. Единствено споменатите по-горе органи имат правомощието да издават общозадължителни законови норми.

Процес на вземане на решения

Приемане и влизане в сила на законовите норми

За да бъде приет даден законодателен акт, той трябва да бъде представен на парламента за разглеждане под формата на предложение на правителството или като инициатива на член на парламента. Предложенията на правителството се изготвят в министерствата и след това се обсъждат на пленарно заседание на правителството. След това решението за това дали предложението на правителството да бъде внесено в парламента се взема на президентско равнище.

В парламента предложението на правителството първо се подлага на предварителен дебат, след което то се предава за разглеждане на парламентарна комисия. Комисията изслушва експертни мнения и изготвя доклад по предложението на правителството. След това въпросът се отнася за разглеждане на пленарно заседание на парламента, на което докладът на парламентарната комисия представлява основа за обсъждането. Решението за приемането на законопроект се взема на пленарно заседание на парламента на две четения. Парламентът може да приеме законопроект без да го изменя, да го измени или да го отхвърли. Следователно окончателното решение относно съдбата на законопроекта се взема от парламента. Обикновените законопроекти се приемат от парламента с обикновено мнозинство, а за изменение на Конституцията е необходимо квалифицирано мнозинство.

След приемането на законопроект от парламента, той се препраща на президента на Републиката за одобрение. Даден закон влиза в сила на датата, посочена в законопроекта, но не и преди публикуването си в държавния вестник „Законодателни актове на Финландия“.

Указите, издавани от президента на Републиката, правителството или дадено министерство, се изготвят в министерството, в чиято сфера е този въпрос. Що се отнася до президентските укази, президентът на Републиката взема решение за издаване на указ въз основа на предложения, внесени от правителството. Решението за издаване на правителствени укази се взема на пленарни заседания на правителството, а решението за издаване на министерски укази се взема от съответното министерство. Всички укази се публикуват в „Законодателни актове на Финландия“. Даден указ влиза в сила на датата, посочена в самия указ, но при всички случаи не влиза в сила преди датата на публикуването си в „Законодателни актове на Финландия“.

Законовите норми, постановени от органи от по-нисък ранг — които в практиката обикновено се наричат решения или правилници и наредби — се изготвят от съответния орган, който също така взема решение за тяхното приемане. Наредбите, приети от органи от по-нисък ранг, влизат в сила на предвидената дата и се публикуват в сборника с правилници и наредби на съответния орган.

Бази данни с правна информация

Finlex

Finlex е правна информационна банка, която съдържа над тридесет бази данни. Законодателната информация, която се съдържа във Finlex, е организирана в шест бази данни. Тя включва, освен други неща, следното:

база данни с преводи на финландските закони и укази, включително преводи на финландските парламентарни закони (предимно на английски език)

консолидирани текстове на законите и указите (на финландски и шведски език)

референтна база данни, която включва списък на измененията, направени на всеки един закон или указ

закони и укази на езика саами.

Преводите на финландски закони и укази (предимно на английски език) се поместват в една база данни. Оригиналните текстове на законите и указите се поместват в отделни бази данни. Най-скоро приетите закони могат да бъдат намерени в „Законодателни актове на Финландия“ в електронен вариант.

Съдебната практика във Finlex е поместена в над десет бази данни. Тези бази данни съдържат прецедентите, установени от Върховния съд, и дела на Върховния административен съд, апелативните съдилища, административните съдилища и специализираните съдилища.

Другите бази данни, включени във Finlex, съдържат международните договори, вторичното законодателство и правителствените законопроекти. Достъпът до базата данни е **безплатен**.

Други бази данни

Освен Finlex във Финландия съществуват и други бази данни за законодателство, съдебна практика, правителствени законопроекти и правна литература. **Edilex** и **Suomen laki** предоставят изчерпателни правни онлайн информационни услуги. Както Edilex, така и Suomen laki включват бази данни, които съдържат национално законодателство, съдебна практика и други материали. За повечето услуги се изисква абонамент. WSOYPro е третата търговска услуга за правна информация във Финландия. По-голямата част от материалите могат да бъдат разглеждани само от абонираните потребители.

Последна актуализация: 30/06/2019

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответната държава-членка. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите.

Европейската комисия не поема каквато и да е отговорност по отношение на информация или данни, които се съдържат или споменават в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.